

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2013/2014**

**JĘZYK UKRAIŃSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**ROZWIĄZANIA ZADAŃ
I SCHEMAT PUNKTOWANIA**

MAJ 2014

Obszar standardów	Opis wymagań
Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu III/1R; III/2R; III/7; III/9; III/11; III/12; III/13

Тема 1: На основі фрагментів творів Івана Франка *Малий Мирон* і Михайла Коцюбинського *Маленький грішник* розкрий способи зображення внутрішнього світу дитини. Зверни увагу на художні засоби творів.

	Kryteria	Pkt max 25
1. Argumentacja tematu	1. Інформація про обставини написання творів.	0–2
	<p>2. Внутрішній світ дитини в оповіданні І. Франка <i>Малий Мирон</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • автобіографічність; • роль родини і найближчого оточення, сусідів; • дивакуватість Мирона: відлюдкуватість, несміливість в колі однолітків; • герметичність внутрішнього світу дитини: <p>– герой шукає самотності, в якій може милуватися природою, жити у власному світі фантазії;</p> <p>– Мирон проймається природою, своєю єдністю з нею за допомогою відчуттів: запаху, зору, дотику, слуху;</p> <p>– взаємодія між природою і дитиною: Мирон пізнає природу і природа огортає Мирона;</p> <p>– природа дає дитині почуття безпеки, в самотності, огорнений прихильною природою, Мирон починає задумуватися над життям;</p> <p>– чутливість дитини, цікавість світу, жвавість думок і відкритість на нове бачення навколишньої дійсності;</p> <p>– перед дитиною з її вірою в добро (природа для Мирона не несе загрози, вона, як добра мати, опікується ним) відкривається в епіфанійному одкровенні дійсності, з її єдністю, сутність якої проявляється в символіці глибини;</p> <p>– єдність дитини і природи;</p> <p>– глибина як прояв сутності людини, її відкритості на всі прояви реальності, в тім єдності всього суцього (небо відкривається в річці);</p> <p>– відсутність мислення в категоріях добра і зла, що вказує на первинне мислення дитини, яке проявляється в антропоморфізованому описі явищ.</p>	0–7
	<p>3. Внутрішній світ дитини в оповіданні М. Коцюбинського <i>Маленький грішник</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • роль родини і приятелів у формуванні вразливості дитини; • ситуація Дмитрика: почуття відповідальності за матір і дитяче прагнення веселощів: <p>– ставлення до неї, робить його відповідальним, свідомим а, отже, його дитяча безтурботність стає під знаком вини, про яку він намагається забути;</p> <ul style="list-style-type: none"> • значення грошей у формуванні почуття провини: <p>– дитина усвідомлює як важко мати заробляє гроші;</p>	0–7

<p>– хвора мати просить Дмитрика купити хліб, але він купує ласощі і проводить день з товаришами;</p> <p>– страх перед заслуженою карою каже Дмитрикові не йти ночувати додому;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Страх і любов: <p>– з одного боку Дмитрик боїться матері, її гніву і кари, але з другого боку - любов до матері і мрія про те, що вона його простить і буде пестити його по голові наказує йому повернутися;</p> <p>– повертаючись додому, хлопчик довідується про те, що його мати померла і він залишився сиротою, що в метафоричному значенні означає, що з цієї хвилини в його світогляді основним буде страх і невіра в пробачення;</p> <p>– смерть матері дитина приймає як кару за свої провини: він спровокував смерть, бо раніше називав себе сиротою, отож, Бог його покарав; водночас, мати його покарала залишаючи його самого, так як і він її залишив;</p> <p>– смерть матері пришвидшує процес формування світогляду Дмитрика і з дитини він стає юнаком, який усвідомлює свою вину і приймає рішення про те, якою він буде людиною;</p> <p>– коли Дмитрик бачить труну, в цей момент перед ним відкривається життя, реальність, яка його пригнічує в дослівному значенні: усвідомлення власної вини, тягар кари, відсутність прощення, передчуття самотності і непотрібності – все це у формі невисловлених емоцій проявляється у фрагменті, в якому хлопчик потрапляє під кінські копита. У внутрішньому діалозі в лікарні хлопчик-юнак формулює ці думки, які не по-дитячому звучать в його словах.</p> <p>– світ, бачений очами героя Коцюбинського - це світ нелюдський, неприязний, який пригнічує дитину, змушує її відмовитися від власного дитинства, тобто безпечної радості відкривання нових горизонтів, цей світ відбирає у неї не тільки всі втіхи, але й матір. Це світ без любові.</p>	
<p>4. Порівняння героїв І. Франка і М. Коцюбинського:</p> <p>Світ Мирона – це світ без чіткого поділу на добро і зло, дивуючись і проймаючись природою, дитина з довірою пізнає світ, його глибину;</p> <p>Світ Дмитрика – це реальність поділена між виною і карою, страхом і любов'ю, при чому перевага на боці кари і страху.</p>	0–3
<p>5. Функціональний аналіз стилістичних засобів оповідання І. Франка:</p> <ul style="list-style-type: none"> • діалектизми; • реторичні питання і вигуки; • пейзаж і опис природи; • символіка глибини; • метафоричний опис природи, антропоморфізація; • елементи модерністичного опису переживань героя - структура речень. 	0–1
<p>6. Функціональний аналіз стилістичних засобів оповідання М. Коцюбинського:</p> <ul style="list-style-type: none"> • діалоги і внутрішня мова; • реторичні питання і вигуки; • символіка серця; • символіка сцени, в якій Дмитрик опиняється під кінськими 	0–1

	копитами; • елементи модерністичного опису переживань героя - структура речень.	
	7. Висновок повний: І. Франко і М. Коцюбинський описують внутрішній світ дитини не стільки в процесі його формування, що зміни, які відбуваються у момент епіфанійного одкровення реальності (глибина і смерть). Залежність світу дитини від зовнішніх факторів, які присвоюються дитиною і формують її характер бачення життя. частковий: Звернення уваги на відмінність внутрішнього світу героїв оповідань І. Франка і М. Коцюбинського та вплив модерністичних тенденцій епохи. спроба підсумку: Спроба представлення відмінних внутрішніх світів героїв.	0-4

Kryteria oceniania języka i kompozycji – 20 pkt

2. Мова	Критерії	Пункти
а) Синтаксис і відмінювання	Правильний та несхематичний синтаксис і флексія.	6
	Загалом правильний синтаксис і флексія.	4
	Мова в основному правильна, попри наявність синтаксичних і флексійних помилок, не порушується її комунікабельність.	2
б) Лексика, фразеологія і стиль	Багатий і різноманітний лексичний запас, правильна фразеологія, індивідуальний стиль.	8
	Загалом достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікативний стиль.	4
	Загалом достатній лексичний запас і комунікативний стиль.	2
в) Орфографія і пунктуація	В основному безпомилкова орфографія і пунктуація	4
	Численні в основному другорядні орфографічні й пунктуаційні помилки.	2
3. Композиція	Підпорядкована інтерпретаційному задумові, внутрішньо цілісна, логічна.	2
	Внутрішньо цілісна, послідовна у графічному оформленні (відокремлення трьох основних частин).	1

Тема 2: Проаналізуй використання фольклорних мотивів у фрагментах драматичної поеми Ліни Костенко Дума про братів неазовських. Зверни увагу на художні засоби твору.

	Kryteria	Pkt max 25
1. Argumentacja tematu	1. Вступ Інформація про обставини написання <i>Думи про братів неазовських</i> Л. Костенко.	0-2
	2. Проблематика твору: пам'ять, відповідальність, вірність батьківщині і товаришам зброї, зрада і відданість, правдиві і фальшиві цінності.	0-5
	3. Трансформація фольклорних мотивів: • змінюється час і простір, але віз, на якому везуть козаків	0-6

	<p>Павлюка, Томиленка і Сахно Черняк залишається незмінним;</p> <ul style="list-style-type: none"> • неволя і свобода; • мотив утечі ціною зради ідеалу вірності і товариства; • мотив зовнішньої і внутрішньої неволи; • внутрішня воля як універсальна цінність, яка долає зовнішні обмеження, звеличує і ушляхетнює людину (Сахно); • мотив приречення (Павлюк і Томиленко) і мотив вибору (Сахно); • мотив «перемовчання» як зради, яка ставить людину в один ряд із злочинцями; • мотив слухання кобзаря, який доокреслює характери і ціннісні орієнтири героїв; • мотив козацького одягу, який визначає матеріальний статус людини, але не свідчить про її духовні якості; • мотив смерті (герої їдуть на шибеницю) і життя у пам'яті наступних поколінь, в піснях, літописі. Смерть не тільки фізична, але також духовна (братів азовських, вбитих козаків, смерть через «перемовчання»). 	
	<p>4. Трансформація фольклорного сюжету:</p> <ul style="list-style-type: none"> • цитування народної думи, літопису; • брати азовські втікали з турецької неволі, а героїв поеми везуть на тортури; • сюжет поеми перегукується з сюжетом думи, доповнює його, вступає в діалог з головними ідеями думи. 	<p>0–3</p>
	<p>5. Функціональний аналіз стилістичних засобів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • переплітання різних вимірів часу і простору, що надає творові універсальне значення; • оперування різними цитатами: дума, літопис; • алюзія до <i>Перебенді</i> Шевченка за допомогою посилання на картину Івана Іжакевича; • використання різних жанрів і мовних форм: <ul style="list-style-type: none"> - дума; - поезія; - літопис; - електронне повідомлення. <ul style="list-style-type: none"> • епітети (брати неазовські, непробудний сон, співає вічно, земля християнська іт.д.); • метафори (напр., дзвін бандури); • елементи драматичного діалогу; • повторення характерні для фольклору (<i>сікти-рубати, батьку-матері</i> іт.д.); • короткі речення, які передають драматичну напругу ситуації (напр., На місці їде віз. Кобзар співає думу.); • символи: віз, кобзар, церква, дорога, смерть; • білий вірш із вкрапленнями дієслівних рим (напр., <i>забачає - промовляє, налітають - наступають</i>); • професіоналізми: капела, лейтмотив, програма; • архаїзми та історизм: сириця, милосердіє, китайка, жупан, середопостя ітд.; 	<p>0–5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • прозаїзми: вишки й терикони, // ковші і крани, труби і лебідки ітд. • риторичні питання і вигуки (<i>А стерпно бути заодно із тими, // хто перемовчав, коли вас в'язали?, ти просто вчасно очі опустив!</i>); • паралелізми (<i>Із города Азова не великії тумани вставали, Три брати рідненькі із города Азова</i>); • порівняння (<i>він такий – // як Перебендя пензля Їжакевича</i>); • уособлення: <i>вовки-сіроманці та орли-чорнокрильці, // Та ви хоч трохи подождіте</i>; • народнопісенний зачин у фрагментах думи; чергування фрагментів написаних поезією, прозою, ритмічною прозою. 	
	<p>б. Висновок: повний: Трансформуючи фольклорні мотиви і сюжет народної думи про братів азовських, Л. Костенко переосмислює фундаментальні моральні проблеми, які, незалежно від зміни історичного ландшафту, окреслюють людську сутність. До цих проблем можна зарахувати категорію вірності і відваги відстоювати свою гідність. У цьому контексті пам'ять про героїзм і зраду, записана в фольклорі, становить своєрідну пересторогу перед зневірою і підлістю. частковий: головні проблеми, переплітання фолькорного матеріалу з поемою. спроба підсумку: спроба аналізу психологічних портретів героїв.</p>	0–4

Крыteria oceniania języka i kompozycji – 20 pkt

2. Мова	Критерії	Пункти
а) Синтаксис і відмінювання	Правильний та несхематичний синтаксис і флексія.	6
	Загалом правильний синтаксис і флексія.	4
	Мова в основному правильна, попри наявність синтаксичних і флексійних помилок, не порушується її комунікабельність.	2
б) Лексика, фразеологія і стиль	Багатий і різноманітний лексичний запас, правильна фразеологія, індивідуальний стиль.	8
	Загалом достатній лексичний запас, правильна фразеологія, комунікативний стиль.	4
	Загалом достатній лексичний запас і комунікативний стиль.	2
в) Орфографія і пунктуація	В основному безпомилкова орфографія і пунктуація	4
	Численні в основному другорядні орфографічні й пунктуаційні помилки.	2
3. Композиція	Підпорядкована інтерпретаційному задумові, внутрішньо цілісна, логічна.	2
	Внутрішньо цілісна, послідовна у графічному оформленні (відокремлення трьох основних частин).	1